

از حال ما خبر دارد

ابن شهر آشوب از موسی بن سیار روایت کرده که گفت: همسفر امام رضا(ع) بودم، به شهر طوس نزدیک شده بودیم که صدای گریه مردم را شنیدیم، در پی آن صدا رفتیم، مردم مشغول تشییع شخصی بودند که فوت کرده بود. چون چشممان به میت افتاد، آقایم از اسب پیاده شد و نزدیک رفت

روایت

« تشکر از خدا با کمک به خلق
اگر می خواهید هدیه به دوست خود بدهید، گرامی از کارش باز کنید. با این عمل هم برای دوستان قدم مؤثری برداشته اید و هم در نزد خدا حسابی برای خود باز کرده اید. خوب است بدانید توجه به امور دنیایی

و او را بلند کرد، پس خود را به آن میت چسبانید؛ آن گونه که پره نوزاد، خود را به مادر می چسباند. آن گاه رو به من کرد و فرمود: «ای موسی بن سیار؛ هر کس مشایعت کند جنازه دوستی از دوستان ما را، از گناهان خود بیرون می شود مانند روزی که از مادر متولد شده»، سپس به دنبال تشییع کنندگان رفتیم و

نزدیکان امری است که در کلام ائمه(ع) به آن توجه شده است. امام رضا(ع) یاری رساندن به مردم را گذرگاهی برای دستیابی به بهشت می داند و برای یاری دهنده مقامی ویژه در پیشگاه خداوند نوید می دهد. ایشان در این خصوص فر موده است: «بدانید سیاست گزار ی

چون جنازه را نزدیک قبر بر زمین گذاشتند، آقای خود را دایم که به طرف میت رفت و دست خود را بر سینه او گذاشت و فرمود: «ای فلان بن فلان؛ بشارت باد تو را به بهشت، بعد از این ساعت دیگر وحشت و ترسی برای تو نیست». من عرض کردم: «آیا این میت را می شناسید در حالی که این سرزمین را تا

و شکرانه خداوند یکی ایمان به خداست و پس از آن پذیرش جایگاه و جانشینی اهل بیت(ع) پیامبر(ص) به عنوان جانشینان او است. ولی بدانید از سیاس و شکرانه الهی محبوب تر نزد خداوند کمک به برادران مؤمنان در امور دنیاییشان است زیرا همین دنیا گذرگاه

الگو و طرح سنتی اولیه بازسازی شده است.

■ مدرسه‌ای با معماری اسلامی

مدرسه پریزاد بانو پلان مستطیلی دارد. مثل همه بناهای دوره تیموریان، مدرسه پریزاد هم دارای چهار ایوان و یک حیاط در وسط است. در دوران تیموریان برای ساخت بنا از آجر استفاده می کردند، برای ساخت مدرسه پریزاد هم بیشتر از مصالح آجری استفاده شده است. البته که کاشی کاری‌های هفت رنگ با رنگ‌های آبی، نیلی، زرد، کهربایی، سبز، سفید و بنفش هم در این بنای زیبای تاریخی به کار رفته است. مقدار زیادی از تزئینات و کاشی کاری‌های زیبای مدرسه طی قرن‌ها از بین رفته یا رنگ و لعابش را از دست داده و به همین دلیل و با الگوی اصلی که در اسناد تاریخی موجود است، مدرسه پریزاد در این ۷۰۰ سال، سه بار بازسازی شده است.

■ بازسازی مدرسه تیموری در دوران صفوی

کتابه‌ای که جزئیات نخستین بازسازی مدرسه پریزاد را روی آن حک کرده‌اند مربوط به دوران صفویه است. در سال ۱۰۹۱ هجری قمری (دوران شاه سلیمان، نجف قلی خان بیگلربیگی با مجوز شاه سلیمان صفوی مدرسه را مرمت کرده است. مدرسه پریزاد برای بار دوم در سال ۱۳۴۵ هجری شمسی و دوران پهلوی دوم بازسازی شده؛ آخرین تعمیر مدرسه هم مربوط به سال های پس از انقلاب است. البته پس از آن هم تا همین سال‌ها مدرسه به صورت جزئی همیشه در دست مرمت بوده است. ۲۲ حجره در اطراف ایوان اصلی مدرسه پریزاد ساخته شده که ابعاد مختلفی دارند و نشان دهنده کاربری های مختلف این حجره‌هاست. مدرسه صحن کوچکی دارد و حالا با ساختمان‌های اطرافش محصور شده است. در زمانی که مدرسه پریزاد ساخته شده تا پیش از طرح توسعه حرم مطهر، این مکان در قسمت غرب بازار قدیمی قرار داشته و داخل حرم نبوده است اما در حال حاضر جزو بناهای اصلی حرم مطهر قرار گرفته است. مدرسه پریزاد از شمال به مدرسه دودرو از جنوب به مسجد گوهرشاد متصل است. حالا سال‌هاست این مدرسه فقط فضایی برای درس و بحث طلاب حوزه‌های علمیه نیست، هر کسی که دوست دارد درباره دیدش بیشتر بیاموزد، سری به این مدرسه می‌زند و درشش را می‌گیرد و می‌رود. مدرسه‌ای که پریزاد فکر می‌کرد برای بیست و چند طلبه ساخته حالا محل درس صدها مشتاق دانستن است.

■ سال‌ها درس و بحث

مدرسه پریزاد یکی از مدارس تاریخی و معروف حوزه علمیه مشهد بوده و از زمان ساخت، وقف طلاب است. در زمان‌های مختلف حدود ۲۰ تا ۳۰ طلبه در آن زندگی می‌کردند و درس می‌خواندند.

این مدرسه ۳۰۰ مترمربع مساحت دارد و در دو طبقه ساخته شده و دارای چهار ایوان و ۲۲ حجره و یک کتابخانه بوده و مشخصاً به شیوه معماری دوره تیموریان ساخته شده است. آجرکاری و کاشی کاری‌هایش در حالی که نشسته‌ای و از درس و بحث بهره می‌بری، تو را با خودت به همه دوره‌های تاریخی می‌برد که از سر گذرانده است. آجرهایی با رنگ‌های آبی، نیلی و کهربایی که نقش‌های گل و برگش بی نظیر و چشم‌نواز است، روی سردر مدرسه کتیبه‌ای قرار دارد که نشان می‌دهد مدرسه پریزاد چندین بار مرمت و تعمیر بنا شده است. در سال ۱۳۵۴ شمسی و در جریان توسعه اطراف حرم مطهر بخش‌هایی از این مدرسه تخریب شده که پس از انقلاب در سال ۱۳۶۸ توسط آستان قدس رضوی با همان

مصالح آن اضافه آمد و خانم گوهرشاد که بانوی ساخت آن مسجد بود، این مصالح اضافی را به ندیمه خود که مورد لطف و علاقه‌اش بود، بخشید و پریزاد خانم هم مدرسه‌ای ساخته و از خودش به جا گذاشته است؛ ولی وقف نامه‌های زیادی که از خانم پریزاد و همسرش در اسناد باقی مانده هم موضوع ندیمه بودن را منتفی می‌کند و هم اینکه مدرسه با باقیمانده مصالح مسجد ساخته شده باشد. در یکی از وقف نامه‌ها آمده است: «علیا حناب عصمت و عفت پناه طهارت پریزاد خانم از اولاد خواجه ربیع قدس سره و منسوب به تاج‌المخدرات گوهرشاد واقف مسجد جامع و همسر سلاله الاطیاب والاحجاب، عمده السادات العظام آقا میرزا محمد میرک الحسینی خادم سرکار فیض آثار روضه رضویه و متولی مزار فیاض الانوار خواجه ربیع الدین ابن الخثیم…»، کتیبه‌های اولیه مدرسه در مرمت‌های مختلف از بین رفته و در نتیجه نام و القاب بانوی نامشخص مانده است، شاید دلیل اینکه بانو پریزاد را ندیمه بانو گوهرشاد می‌دانند به خاطر همین منسوب بودن به این بانوی بزرگوار است.

نگاهی به جزئیات و تزئینات مدرسه پریزاد

لذت ببرید. به گفته کارشناسان استفاده گسترده و وسیع از نقاشی‌های ظریف با نقوش اسلیمی، ختایی و هندسی در تزئین مدرسه پریزاد از موارد نادر و از ویژگی‌های هنر دوره تیموری است. در تزئینات مدرسه پریزاد می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:
❖ کاشی کاری‌های متنوع و گسترده
❖ نقاشی‌ها و رنگ‌بندی‌های موجود در ورودی مدرسه
❖ کتیبه‌هایی به خط ثلث سفید برزمینه لاجوردی
❖ موضوعات مذهبی و تاریخی که بیشترین متن کتیبه‌ها را در این مدرسه به خود اختصاص داده‌اند.
❖ ایوان جنوبی کمی عقب نشسته و محرابی کوچک و خالی از تزئین در انتهای آن قرار دارد. این ایوان دارای تزئیناتی شامل ترکیبی از آجر و کاشی است که احتمالاً باقیمانده تزئینات بنای اصلی در دوره تیموری است، اما طاق خام آستانه آن به یقین از مرمت‌های بعدی است.

مدرسه‌ها یکی از مجموعه بناهایی هستند که ساخت وساز آن‌ها در دوره تیموری رونق گرفته است، هرچند تعداد بیشتر این مدارس در کشور افغانستان ساخته شده‌اند اما تعدادی هم در ایران بنا شده‌اند. دو نمونه از این مدرسه‌ها در ایران مدرسه دودرو و مدرسه پریزاد در حرم مطهر رضوی هستند. هرچند مدرسه پریزاد یک بار در زمان شاه سلیمان صفوی (۱۰۷۷-۱۱۰۵ق) و بار دیگر در عصر حاضر به طور گسترده مرمت شده و در نتیجه این مرمت‌ها تنها نشانه‌های اندکی از بنای دوره تیموری آن برج مانده اما همچنان می‌تواند به عنوان نمونه‌ای از آن دوران برای ما ببینندگان امروزی جذاب باشد. در گذشته اجزای اصلی معماری فضای یک مدرسه عبارت بودند از: حیاط، ایوان، رواق، گنبدخانه (مدرس)، حجره یا غرفه. اجزایی که همچنان در مدرسه پریزاد وجود دارد و شما می‌توانید این بار که به حرم می‌روید با دقت بیشتری به تماشای آن‌ها بنشینید و از تزئینات و جزئیات چشم‌نواز آن

جایی که روزگاری مدرسه علمیه بود، حالا یکی از ادارات حرم مطهر رضوی است

مدرسه‌ای برای پاسخ‌گویی به سؤالات دینی

می‌شود. ارزیابی استادان و انتخاب طرح بحث‌ها و طرح درس‌ها توسط همین گروه علمی انجام می‌شود. بعضی موضوعات، مناسبتی هستند و بقیه روند مشخص و ادامه‌داری دارند. به طور معمول لیست موضوعات جلسه‌ها روی نمایشگری که در این مکان وجود دارد، نمایش داده می‌شود. حلقه‌ها تخصصی است، استاد با پاورپوینت می‌آید، درس مطرح می‌شود و مدعوین استفاده می‌کنند. همین حلقه‌ها در صحن‌ها هم توسط اداره پاسخ‌گویی برگزار می‌شود و در ۶ ماهه دوم در رواق امام خمینی(ره) برگزار است. وقتی حلقه‌ها در رواق‌ها برگزار می‌شود، موضوعات

تخصصی در این مکان برگزار شود. این نشست‌ها و جلسات پرسش و پاسخ با موضوعات اعتقادی- سیاسی، سبک زندگی و طب اسلامی در قالب حلقه‌های معرفت برگزار می‌شود. برگزاری کلاس‌ها به سبک مدارس قدیم طلاب است. استاد یک طرف می‌نشیند و بقیه دایره‌وار دورش حلقه می‌زنند. موضوع طرح می‌شود و با هم گفت‌وگو می‌کنند. اسم امروزی‌اش کرسی آزاداندیشی است که مانندش در دانشگاه‌ها هم برقرار است و اینجا هم بدون محدودیت سیاسی برگزار می‌شود.

انتخاب محتوای برای این گعده‌ها توسط گروه علمی معاونت تبلیغات انجام

مدرسه پریزاد سال‌ها به عنوان مدرسه علمیه برای طلاب دینی فعال بوده و در حال حاضر ذیل اداره پاسخ‌گویی به سؤالات دینی قرار دارد. رسالت این اداره پاسخ‌گویی به مسائل شرعی و اعتقادی است. هم‌اکنون از این مدرسه به عنوان مرکز پاسخ‌گویی به سؤالات دینی و اطلاع‌رسانی استفاده می‌شود که شامل بخش‌های پاسخ‌گویی به مسائل شرعی به صورت حضوری و تلفنی، مشاوره دینی، حلقه‌های معرفت و... است. بنا به گفته یکی از کارشناسان این مدرسه، برابر وقف‌نامه، سال‌های گذشته در این مکان دروس حوزوی تدریس می‌شد و سپس به اداره پاسخ‌گویی واگذار شده تا نشست‌های

من انکار من القام من ولدی فی عیته مات منته الجاهلیه

کسی که در زمان غیبت، حضرت قائم(عج) را که از فرزندان من است، انکار کند همانند مردگان جاهلیت مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

مردۀ مرده است.

باهم به زیارت برویم

معرفی نماز جعفر طیار که خواندن آن در حرم توصیه شده است

عمل عبادی سفارش شده

آزاده خلیلی|خواندن نماز جعفر طیار در حرم حضرت رضا(ع) توصیه شده است. از نزدیکان اصم(ع) نقل شده پس از سفر به خراسان، هر شب این نماز را می‌خواندند. به هر حال این نماز همانی است که وقتی پیامبر(ص) را به جناب جعفر می‌آموختند، فرمودند: «آنچه به تو عطا می‌کنم، اگر آن را هر روز انجام دهی، از همه دنیا و آنچه در آن است برای تو بهتر است. اگر از میدان جنگ فرار کرده باشی و گناہانت به اندازه خاک بیابان‌ها و کف دریاها هم باشد، خداوند تو را می‌آمرزد». این نماز با همه آثار شگفت‌انگیزی که دارد، می‌تواند یکی از تصمیم‌های عبادی شما باشد که وقتی به حرم رسیدید آن را به جا بیاورید.

■ چگونه خوانده می‌شود

در هر رکعتی حمد و سوره می‌خواند، سپس ۱۵ مرتبه می‌گوید: «سبحان الله و الحمدلله و لا اله الا الله و الله اکبر» و همین تسبیح را ۱۰ مرتبه در رکوع و ۱۰ مرتبه پس از سر برداشتن از رکوع و همچنین ۱۰ مرتبه در سجده اول و ۱۰ مرتبه پس از سر برداشتن از آن و ۱۰ مرتبه در سجده دوم و ۱۰ مرتبه پس از سر بلند کردن می‌گوید.

پس در هر رکعتی ۷۵ مرتبه و مجموع آن‌ها (در تمام چهار رکعت) ۳۰۰ تسبیح می‌شود.

■ فرصت دوباره

حال اگر کسی می‌خواهد نماز جعفر را بخواند اما فرصت کافی برای گفتن تمام ۳۰۰ مرتبه ذکر تسبیحات اربعه را ندارد، می‌تواند به همان مقدار که فرصت دارد بخواند و بقیه را پس از پایان نماز، در هر حالتی که بود، به امید ثواب بخواند و اگر اصلاً وقت برای گفتن تسبیحات اربعه ندارد، می‌تواند دو نماز دو رکعتی به نیت جعفر بخواند و ذکرهای تسبیحات اربعه را بعد از نماز در حال راه رفتن و یا در محیط کار به امید ثواب بگوید و یا اگر فرصتش به مقداری است که فقط می‌تواند دو رکعت از نماز را به صورت کامل بخواند، می‌تواند آن دو رکعت را خوانده و بعد که فرصت پیدا کرد دو رکعت دیگر را بخواند. حال اگر فراموش کرد تسبیحات اربعه را بخواند، در صورتی که محالش نگذشته باشد باید آن را به‌جا آورد، اما اگر محل آن گذشته، نمازش صحیح است، ولی باید بعد از نماز هر مقداری که فراموش کرد به امید ثواب قضا کند.

■ هدیه بدید

نماز جعفر طیار را می‌توان به نیابت برای مردگان و شهدا خواند و همچنین می‌توان بدون نیابت، ثوابش را هدیه کرد. هدیه کردن ثواب نماز به روح اموات و شهدا، هم درجات آن‌ها را بالاتر می‌برد و هم اجر خود انسان را بیشتر می‌کند و هر چه هدیه‌شونده مقامش بالاتر باشد، اجر هدیه‌کننده بیشتر می‌شود.

